

59 שהצנן עיקר. יש להקשות על זה, וְהֵתִינָא - הלא שנינו בברייתא,
 60 רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, אִם מִחֲמַת צִנּוֹן בָּא הַיּוֹת, שֶׁצִּנּוֹן הוּא עֵינָהּ
 61 אכילתו והיות טפל לו, מְכַרְךָ עַל הַצִּנּוֹן וּפּוֹטֵר אֶת הַיּוֹת. נמצא שגם
 62 רבי יהודה מודה שמברך על העיקר ופותר את הטפלה. ואם כן
 63 כשאמר רבי יהודה בברייתא 'מברך על היות, שהיות ממין שבעה',
 64 אין מדובר באופן שהצנן עיקר והיות טפל, אלא באופן ששניהם
 65 עיקר באכילתו, ואף על פי כן אמרו חכמים שמברך על הצנן ופותר
 66 את היות, ושלא כדברי עולא הסובר שבמינים שאין ברכותיהם שוות
 67 מברך על כל אחד מהם.
 68 מתרצה הגמרא: לְעוֹלָם, בְּצִנּוֹן עֵינָהּ עֶסְקִינָן - מה שנינו ברישא
 69 של הברייתא 'מברך על הצנן ופותר את היות', הוא באופן שהיה
 70 הצנן עיקר. וְכִי פְּלִיגֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבְּנָן - ומה שנחלקו רבי יהודה
 71 וחכמים בסיפא של הברייתא, שאמר רבי יהודה 'מברך על היות'
 72 וחלק על חכמים בדין זה, מחלוקתם אינה באותו אופן של הרישא,
 73 אלא בְּמִילְתָּא אַחֲרֵינִי פְּלִיגֵי - הם חלקו בדין אחר. וְחִפְּסוּי מַחְפְּסָא
 74 וְהִכְּבֵי קִתְּנֵי - ויש ללמוד את הברייתא כאילו היא חסירה, וכך יש
 75 לשנות בה, הֵיוּ לְפָנָיו צִנּוֹן וְיוֹת, לדברי הכל מְכַרְךָ עַל הַצִּנּוֹן
 76 וּפּוֹטֵר אֶת הַיּוֹת. בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים שֵׁשׁ לְבָרְךָ רַק עַל הַצִּנּוֹן,
 77 בְּשֶׁהֲצִנּוֹן עֵינָהּ - שבשבילו התחיל את האכילה, ולא אבל את היות
 78 אלא כדי להפיג את חריפותו של הצנן. אֲבָל אִם אֵין הַצִּנּוֹן עֵינָהּ,
 79 דְּכָרִי הַכֵּל - בין לחכמים ובין לרבי יהודה, מְכַרְךָ עַל זֶה - על אחד
 80 מהם וְחֹזֵר וּמְכַרְךָ עַל זֶה - על השני. ובוה לא מחלק חכמים ורבי
 81 יהודה, ושניהם מודים שאם מין אחד עיקר והשני טפל, יש לברך רק
 82 על העיקר. ואם שני המינים עיקר, ואין אחד מהם טפל לחבירו, יש
 83 לברך על כל מין ומין, מפני שאין ברכותיהם שוות. ומסיימת
 84 הברייתא ועל פי הנוסח המתוקן, וְשֵׁנִי מִיָּנִין בְּעֶלְמָא - ושני מינים
 85 שונים שְׂכַרְבוּתֵיהֶן שְׁוֹת, כגון זית ופפוח, שאחד מהם הוא ממין
 86 שבעה והאחר אינו ממין שבעה, חכמים אומרים מְכַרְךָ עַל אִיזָה מִהֶן
 87 שְׁוִיעָה וּפּוֹטֵר בְּבִרְכָה זו את המין השני. ואילו רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר,
 88 מְכַרְךָ עַל הַיּוֹת וּפּוֹטֵר אֶת הַמִּין הַשֵּׁנִי, משום שְׁהַיּוֹת הוּא מִמִּין
 89 שְׂכַעָה, ולכן הוא חשוב יותר ויש לברך עליו.
 90 נמצא לפי זה, שגם לפי דברי הברייתא כל מחלוקתם של חכמים ורבי
 91 יהודה היא רק במינים שברכותיהם שוות, שלדעת חכמים יש לברך
 92 על המין החביב עליו ולפטור בברכתו את האחר, ולדעת רבי יהודה
 93 יש לברך על הפרי שהוא ממין שבעה ולפטור בברכתו את החביב.
 94 אבל כשאין ברכותיהם שוות, מברכים על כל מין בנפרד, וכדברי
 95 עולא.
 96 הגמרא מביאה אמוראים שחלקו בפירוש דברי המשנה, אם
 97 מחלוקתם גם במינים שברכותיהם שונות: פְּלִיגֵי בָּהּ - חלקו בה,
 98 בפירוש המשנה, רַבִּי אֲמִי וְרַבִּי יִצְחָק נִפְחָא. חד - אחד מהם אָמַר,
 99 מְחַלְקֵת חֲכָמִים וְרַבִּי יְהוּדָה הוּא הַאֲחֵר אֵינוֹ מִמִּין שְׂכַעָה, דְּרַבִּי
 100 שְׂכַרְבוּתֵיהֶן שְׁוֹת, ואחד ממין שבעה והאחר אינו ממין שבעה, דְּרַבִּי
 101 יְהוּדָה סָבַר, מִין שְׂכַעָה עֵדִיף - מין שבעה חשוב יותר ועדיף לברך
 102 עליו, ולפטור את המין החביב. וְרַבְּנָן סָבְרִי וְסוּבְרִים, מִין חֲבִיב
 103 עֵדִיף - מין חביב חשוב יותר ועדיף לברך עליו, ולפטור את המין
 104 שבעה. אֲבָל בְּמִינִים שְׂאִין בְּרַבְּוֹתֵיהֶן שְׁוֹת, דְּכָרִי הַכֵּל - בין לרבי
 105 יהודה ובין לחכמים, מְכַרְךָ עַל זֶה [על אחד מהם] וְחֹזֵר וּמְכַרְךָ עַל
 106 זֶה [על השני] ואין ברכת האחד פוטר את חבירו. וְחַד - ואחד
 107 האחר אָמַר, אִף בְּשֵׁנֵי מִינִים שְׂאִין בְּרַבְּוֹתֵיהֶן שְׁוֹת, נִמֵּי - גם בהם
 108 יש מְחַלְקֵת, וכפי שתפרש הגמרא בסמוך מה היא מחלוקתם.
 109 מקשה הגמרא: בְּשֶׁלְמָא לְמָאן דְּאָמַר בְּשְׂכַרְבוּתֵיהֶן שְׁוֹת מְחַלְקֵת
 110 על המשנה מובנת רק לפי הדעה שסוברת שמחלוקת תנא קמא ורבי
 111 יהודה היא במינים שברכותיהם שוות, כי לפי דעה זו שְׂפִיר - מובן
 112 הדבר, שמחלוקתם היא, על איזה מין יש לברך כדי לפטור את המין
 113 השני. אֲלָא לְמָאן דְּאָמַר בְּשְׂאִין בְּרַבְּוֹתֵיהֶן שְׁוֹת פְּלִיגֵי - אך לפי
 114 הדעה שסוברת שתנא קמא ורבי יהודה חולקים גם לגבי מינים שאין
 115 ברכותיהם שוות, קשה, בְּמָא פְּלִיגֵי - במה הם חולקים, הלא ודאי
 116 שבאופן זה יש לברך על שני המינים,

1 בְּשֶׁלְמָא לְמָאן דְּאָמַר - המשנה מובנת לפי הדעה שסוברת
 2 ש'נובלות תמרה' שנינו במשנה בדמאי הם תְּמָרֵי דְּיִקְא, ונובלות
 3 שנינו במשנתנו הם 'בושלי כמרא', משום שלפי דעה זו, הֵיִינוּ -
 4 זאת היא הסיבה, דְּהִכָּא - שכאן במשנתנו, קָרִי לָהּ - המשנה מכנה
 5 אותם 'נובלות' סְתָמָא ללא תיאור נוסף, וְהָתָם - ואילו שם, במשנה
 6 בדמאי, קָרִי לָהּ - המשנה מכנה אותם 'נובלות תְּמָרָה', שהרי בכל
 7 מקום מדובר במין אחר. אֲלָא לְמָאן דְּאָמַר - אלא לפי הדעה
 8 שסוברת, ש'נובלות תמרה' הם בּוֹשְׁלֵי כְּמָרָא, קשה, מדוע שינתה
 9 המשנה מלשונה, שבמשנתנו הם נקראים 'נובלות' סתם, ואילו
 10 במסכת דמאי הם נקראים 'נובלות תמרה', הלא בין במשנתנו ובין
 11 במסכת דמאי, כוונת המשנה ל'בושלי כמרא', ואם כן, נִתְּנֵי אִידִי
 12 וְאִידִי - שישנה התנא בזה ובוה, כלומר גם במשנתנו וגם במשנה
 13 שבמסכת דמאי 'נובלות תְּמָרָה', או שישנה אִידִי וְאִידִי - בזה ובוה,
 14 כלומר גם במשנתנו וגם במשנה שבמסכת דמאי 'נובלות' סְתָמָא,
 15 ללא תיאור נוסף. מסיקה הגמרא: קִשְׁיָא - אכן קשה הדבר.
 16 שנינו במשנה: הֵיוּ לְפָנָיו מִיָּנִין הַרְּבָה כו' רבי יהודה אומר אם יש
 17 ביניהן מין שבעה עליו הוא מברך, וחכמים אומרים מברך על איזה
 18 מהן שירצה.
 19 הגמרא דנה באלו אופנים נחלקו רבי יהודה וחכמים: אָמַר עוֹלָא,
 20 מְחַלְקֵת רַבִּי יְהוּדָה וְחֲכָמִים הוּא בְּאֹפֶן שֵׁשׁ לְפָנָיו מִינִים
 21 שְׂכַרְבוּתֵיהֶן שְׁוֹת כגון זיתים ופפוחים שברכת שניהם היא 'בורא
 22 פרי העץ' ובא לפטור את שניהם בברכה אחת. ובאופן זה חולקים רבי
 23 יהודה ורבנן על איזה מין עדיף לברך, דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר, מִין שְׂכַעָה
 24 עֵדִיף - שמין שבעה חשוב יותר מהמין החביב, ומשום כך מברך עליו
 25 ופותר את המין האחר. וְרַבְּנָן סָבְרִי - וחכמים סוברים, שהמין החביב
 26 עֵדִיף, ולכן יש לברך על המין החביב ולפטור את המין שבעה,
 27 וכמשמעות דברי חכמים במשנה 'מברך על איזה מהם שירצה', שיש
 28 להקדים דווקא את המין החביב. אֲבָל בְּאֹפֶן שְׁהֵיוּ לְפָנָיו כְּמָה מִינִים
 29 שְׂאִין בְּרַבְּוֹתֵיהֶן שְׁוֹת וכגון צנן וזית, לְכָרִי הַכֵּל - בין לרבי יהודה
 30 ובין לרבנן מְכַרְךָ עַל זֶה וְחֹזֵר וּמְכַרְךָ עַל זֶה - מברך על מין אחד,
 31 ואחר כך מברך על המין השני, ואין ברכה על מין אחד פוטר את
 32 המין השני. ובאופן זה אין ביניהם מחלוקת איזו ברכה קודמת, משום
 33 שכל מחלוקתם היא דווקא כשמין אחד פוטר את חבירו, שאז צריך
 34 לברך על החשוב יותר, ונחלקו מה הוא החשוב יותר. אבל במינים
 35 שברכתם שונה, אינם חולקים, ולכל הדעות יש לברך על שניהם.
 36 מקשה הגמרא: מִיָּתִיב - הקשו בני הישיבה על דברי עולא, שנינו
 37 בברייתא הֵיוּ לְפָנָיו צִנּוֹן שברכתו בורא פרי האדמה וְיוֹת שברכתו
 38 בורא פרי העץ, מְכַרְךָ עַל הַצִּנּוֹן וּפּוֹטֵר אֶת הַיּוֹת. הרי שגם כשאין
 39 ברכותיהם שוות, מברך על אחד ופותר את חבירו, ולא כדברי עולא
 40 הסובר שיש לברך על כל אחד מהם.
 41 מתרצה הגמרא: הָכָא בְּמָא עֶסְקִינָן - כאן בברייתא במה מדובר,
 42 בְּשֶׁהֲצִנּוֹן עֵינָהּ והיות טפל לו, כלומר, שהתחיל את אכילתו בשביל
 43 לאכול צנן, ואינו אוכל את היות אלא כדי להפיג את חריפותו של
 44 הצנן. ושנינו במשנה (לקמן מד-) 'כל שהוא עיקר ועמו טפלה, מברך על
 45 העיקר ופותר את הטפלה', ולכן יש לברך רק על הצנן, ולפטור
 46 בברכה זו את היות. אולם עולא דיבר על שני מינים ששניהם עיקר,
 47 ואין אחד מהם טפל לחבירו, שבאופן זה יש לברך על כל מין ומין.
 48 מקשה הגמרא: אִי הִכֵּי - אם אכן הוא כדברך, שבריייתא מדובר
 49 שהצנן עיקר והיות טפל, אִימָא סִיפָא - אמור ובאר את הסיפא של
 50 הברייתא, ששנינו בה רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר מְכַרְךָ עַל הַיּוֹת משום
 51 שְׁהַיּוֹת הוּא מִמִּין שְׂכַעָה. ולדברך שהעמדת את הברייתא שמדובר
 52 באופן שהיות טפל לצנן קשה, מדוע סובר רבי יהודה שיש לברך על
 53 היות, וכי לית ליה לְרַבִּי יְהוּדָה תָּא דְּתֵנָן - האם רבי יהודה אינו
 54 סובר כמשנה זו ששנינו (לקמן מד-) בל שְׁהוּא עֵינָהּ וְעִמּוּ טַפְּלָה, מְכַרְךָ
 55 עַל הָעֵינָהּ וּפּוֹטֵר אֶת הַטַּפְּלָה.
 56 ומוסיפה הגמרא: וְכִי תִּקְמָא - ואם תרצה לומר, הִכֵּי נִמֵּי דְּלִית לִיהּ
 57 - שאכן רבי יהודה אינו סובר כמשנה זו, ולדעתו צריך לברך גם על
 58 העיקר וגם על הטפל, ולכן הוא סובר שיש לברך על היות על אף

31 צרעת, וְכִלְיוֹ [ו-בגדיו] מונחים על כְּתֻפֵּי שֵׁלָא בדרך מלבוש,
 32 וְסִנְדְּלָיו וְטַפְעוֹתָיו בְּיָדָיו שֵׁלָא בדרך מלבוש, הוּא וְהֵן טַמְאֵין מִיָּד
 33 כּדִין 'הבא אל הבית', שנטמא מיד. אך אם הָיָה לְבוּשׁ בְּלִיּוֹ כּדרכם,
 34 וְסִנְדְּלָיו בְּרַגְלָיו כּדרך לבישתם, וְטַפְעוֹתָיו בְּאַצְבָּעוֹתָיו כּדרך
 35 ענידתם, הוּא טַמְא מִיָּד כּדִין 'הבא אל הבית', וְהֵן טַהוֹרִין, עַד
 36 שִׁישָׁהּא בבית בְּכַדֵּי זְמַן שֵׁל אֲכִילַת פָּרֶם – חצי ככר, מככר ששיערו
 37 בו את העירוב, שהוא מוֹזֵן שתי סעודות, וחצי מככר זו הוא מוֹזֵן
 38 סעודה אחת. ומבאר רב חנן שמשערים זְמַן אכילה זו, באכילת חצי.
 39 ככר פֶּת הַחֵטְי הַנֶּאֱכַלַת מִהָר, וְלֹא בֶּפֶת שְׁעוֹרִין שֵׁנֶאֱכַלַת לֹאט.
 40 ומשערים כשהוא מִיֶּסֶב וְאוֹכְלֵן – אוכל בדרך הסיבה, שאינו פונה
 41 לצדדים, שבדרך זו הפת נאכלת מהר יותר. ומשערים בְּאִכִּילָה עִם
 42 לְפָתָן – מאכל שנאכל עם הפת, שעל ידי כך הפת נאכלת מהר יותר
 43 מפת הנאכלת לבדה.
 44 ומה שנאמר שְׁעוֹרָה, בא ללמדנו שיעור טומאה בדין טומאת עצם מן
 45 המת, שאמרה התורה שהנוגע בעצם מן המת נטמא בטומאת מת.
 46 ובדין זה נאמר שיעור שעורה, דְּתַנֵּן – ששינו במשנה (אהלות פ"ב מ"א),
 47 עֵצִים מִן הַמֵּת, שגודלו בְּשְׁעוֹרָה, מִטַּמְא בְּמִנְעָ – אדם שנגע בו נטמא,
 48 וְכַמְשָׁא – וכן אדם שנשא את העצם נטמא, ואף שלא נגע בו, וְאִינוּ
 49 מִטַּמְא בְּאֶהֱל – אולם אם נכנס אדם לבית שיש בו יש עצם מן המת
 50 ששיעור שעורה, אינו נטמא בטומאת אהל, משום שכך היא הלכה
 51 למשה מסיני, שעצם מן המת מטמא במגע ובמשא, ולא באהל.
 52 ומה שנאמר גִּפְזֵן בא ללמד, בְּרִי' [ו-שיעור] 'רביעית יוין' לְזוּר, שנויר
 53 האוכל חרצנים או זגים או לולבי גפנים, הוא מתחייב באכילה זו, אם
 54 אכל מהם שיעור 'רביעית יין'. ושיעור 'רביעית יין' הוא שיעור גדול
 55 יותר משיעור 'רביעית מים', מפני שהיין עב והמים דלים.
 56 ומה שנאמר תְּאֵנָה בא ללמד שיעור בְּרִי' וְזֵרַת [ת-תאנה יבשה] לְעֵנִן
 57 הוֹצֵאת שִׁבְתָּ, וכפי ששינו (שבת ע"ג) 'המוציא אוכלין כגרוגרת, חייב'.
 58 ומה שנאמר רְמוֹן בא ללמד שיעור טהרת הכלי. בְּרִתְנֵן – כפי
 59 ששינו במשנה (כלים פ"ג מ"א), כָּל כְּלִי עֵץ שֵׁל בְּעֵלְי כְּתִים, שכליהם
 60 עומדים לשימוש ולא למכירה,

1 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה, מחלוקתם היא איזה מין צריך
 2 לְהַקְדִים ולברך עליו תחילה, שלדעת חכמים יש להקדים ולברך על
 3 המין החביב לפני המין שבעה, ולדעת רבי יהודה יש להקדים את
 4 הברכה על מין שבעה לפני המין החביב.
 5 ומביאה הגמרא ראייה לתירוץ זה, דְּאָמַר [ו-שאמר] רַב יוֹסֵף,
 6 וְאִיתֵימָא – ויש אומרים שאמר זאת רַבִּי יִצְחָק, כָּל מִין הַנּוֹכַח
 7 מוֹקְדֵם יוֹתֵר בְּפִסּוּק זֶה, שֵׁל שֵׁבַע הַמֵּינִים שֵׁנִשְׁתַּבַּח בָּהֶם אֵרֶץ
 8 יִשְׂרָאֵל, מוֹקְדֵם לְבִרְכָה – יש להקדים ברכתו לברכת המין שנוכח
 9 מאוחר ממנו. שְׁנֵאמַר לגבי שבחה של ארץ ישראל (דברים ח ח), 'אֶרֶץ
 10 חֶמֶד וְשִׁעוֹרָה וְגִפְזֵן וְתֵאֵנָה וְרְמוֹן, אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְרִבְשֵׁא. הָרִי שֵׁאֵף
 11 בַּמֵּינִים שֵׁאֵין בִּרְכוּתֵיהֶם שׁוֹת, כְּגוֹן חֶטָה הַכְּתוּבָה לִפְנֵי הַגֶּפֶן יש
 12 להקדים את המין המוקדם בפסוק, וכדברי רבי יהודה במשנה, וכל
 13 שכן שיש להקדים מין שבעה לפני מין אחר שאינו ממין שבעה. אולם
 14 חכמים חולקים וסוברים שיש להקדים את המין החביב, ולא את המין
 15 המוקדם בפסוק.
 16 ולפי דרשתו של רבי יצחק, הפסוק נאמר כדי לתת שבח לארץ
 17 ישראל בפירות החשובים שיש בה, והתורה כתבה את פירות הארץ
 18 לפי סדר חשיבותם. לכן יש להקדים את הברכה על מינים אלו לפי
 19 הסדר שהם כתובים בפסוק, שהם המינים החשובים. מוסיפה הגמרא:
 20 וְרַבִּי יִצְחָק פְּלִיגָא דְּרַבִּי חֲנָן – חולק בזה על דעתו של רבי חנן,
 21 שדורש בפסוק זה דרשה אחרת. דְּאָמַר [ו-שאמר] רַבִּי חֲנָן על פסוק
 22 זֶה, כָּל הַפְּסוּק בּוֹלוּ, לְלַמַּד שִׁיעוֹרִין שֵׁל תוֹרָה נְאֻמַּר, שבכל אחד
 23 מפירות אלו, משערים שיעורי תורה, וכמבואר בסמוך. ולשיטתו,
 24 הפסוק לא בא כדי לשבח את ארץ ישראל בפירות המשובחים שיש
 25 בה, אלא הוא בא לשבח את ארץ ישראל בכך ששיעורי תורה
 26 תלויים בה. ולדעתו לא הקפידה התורה על הסדר של הפירות, שהרי
 27 לענין שיעורי תורה כולם שווים.
 28 ומבאר רב חנן, איזה שיעורים בא הפסוק ללמד. מה שנאמר חֶמֶד,
 29 בא ללמדנו שיעור טומאה בדיני נגעי בתים, דְּתַנֵּן – ששינו במשנה
 30 (נגעים פ"ג מ"ט) הַנִּבְנָם לְבֵית הַקְּנוּנָע – מי שנכנס לבית שיש בו נגע

59 נְגִידָה דְּפְרִיזָא – רגלים של ברזל, כדי ללכת אחריו תמיד, וּנְשַׁמְעֵינָךְ
60 – ונשמע אותך.
61 לעיל (ע"ז) התבאר, שאם יש לפניו שני מינים שאין ברכתם שוה, עליו
62 לברך על כל מין ומין, ואין הברכה על מין אחד פוטרת את המין
63 האחר שאינו טפל לו. דין זה נאמר לגבי שאר מיני מאכל, שאינם פת.
64 הסוגיא שלפנינו תבאר האם הסועד על הפת פוטר בברכת הפת גם
65 מינים אחרים שברכתם שונה: אִיתְמַר – נאמר בבית המדרש, אנשים
66 שהיו סועדים על הפת והביאו לַפְנֵיהֶם תַּאֲנִים וְעֵנְבִים בְּתוֹךְ
67 הַסְּעוּדָה, כדי למתק את הפה בסעודה. אָמַר רַב הוּנָא, פירות אלו
68 טְעוּנִים בְּרֵכָה לַפְנֵיהֶם – יש לברך עליהם 'בורא פרי העץ' לפני
69 אכילתם, מפני שהם אינם טפלים לפת, ואין ברכת הפת פוטרת אותם.
70 וְאִין הֵם טְעוּנִים בְּרֵכָה לְאַחֲרֵיהֶם – אין צריך לברך עליהם ברכת
71 מעין שלש לאחר אכילתם, מפני שברכת המזון פוטרת אותם. וְכֵן
72 אָמַר רַב נְחֻמִּי, שפירות אלו טְעוּנִים בְּרֵכָה לַפְנֵיהֶם וְאִין טְעוּנִים
73 בְּרֵכָה לְאַחֲרֵיהֶם. וְרַב שֶׁשֶׁת אָמַר, פירות אלו טְעוּנִין בְּרֵכָה בֵּין
74 לַפְנֵיהֶם בֵּין לְאַחֲרֵיהֶם, בברכה ראשונה הם חייבים, משום שהם
75 אינם טפלים לפת, וברכת הפת לא פטרה אותם מברכת בורא פרי עץ.
76 ובברכה אחרונה הם חייבים, משום שברכת המזון שלאחר האכילה
77 אינה פוטרת אותם מברכת מעין שלש, שאין ברכת המזון על הפת
78 פוטרת אלא דבר המזון, ותאנים וענבים אינם דבר המזון. ולא יתכן
79 לברך רק לפניהם ולא לאחריהם, מפני שְׂאִין לֹךְ דְּרַב שְׁטַעוּן בְּרֵכָה
80 לַפְנֵיו וְאִין טְעוּן בְּרֵכָה לְאַחֲרָיו, אֵלֶּא פַת הַקָּאָה בְּכַסְפֵּינִי בְּלֹדֶךָ –
81 פת שנילושה עם הרבה תבלין הנאכלת עם הקליות שאוכלים אחרי
82 ברכת המזון, היא המאכל היחיד שטעון ברכה רק לפניו ולא לאחרי,ו
83 שלא הצריכו חכמים לברך עליה ברכה אחרונה, מפני שיש בה הרבה
84 תבלין אגוזים ושקדים, ואין אוכלים ממנה אלא מעט.
85 ומסיפה הגמרא, שאמוראים אלו פְּלִיגָא דְּרַבִּי הֵיִיא – חולקים על
86 דברי רבי חייא, דְּאָמַר רַבִּי הֵיִיא, פַת פּוֹמְרַת כֵּל מִינֵי מַאֲכָל –
87 המברך על הפת, פטור מלברך על שאר מיני מאכלים הבאים
88 בסעודה, בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה. וְעוֹד אָמַר רַבִּי חֵיִיא,
89 וְיֵין פּוֹמְרַת כֵּל מִינֵי מְשַׁקִּים – המברך על הפת פטור מלברך על שאר
90 משקים, בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה.
91 נמצא, שיש שלש שיטות בדין תאנים וענבים שבאו בתוך הסעודה
92 [שלא ללפת הפת]. שיטת רב הונא ורב נחמן שטעונים ברכה לפניהם,
93 ולא לאחריהם. שיטת רב ששת שטעונים ברכה בין לפניהם ובין
94 לאחריהם. ושיטת רבי חייא שאינם טעונים בברכה כלל.
95 הגמרא מביאה את מסקנת ההלכה: אָמַר רַב פֶּפְאָה, הַלְּבָתָא – כך
96 היא ההלכה, דְּבָרִים הַבָּאִים מִחֻמַּת הַסְּעוּדָה – מאכלים הבאים
97 ללפת בהם את הפת, שבאו בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אִין טְעוּנִים בְּרֵכָה לֹא
98 לַפְנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם, מפני שהם נאכלים עם הפת והם טפלים לו,
99 וכל דבר שנאכל יחד עם הפת, בין אם הוא מזון שדרכו להאכל
100 בסעודה, ובין אם הוא פירות, אינו טעון ברכה לא לפניו ולא לאחרי.
101 ומאכלים הבאים שלא מִחֻמַּת הַסְּעוּדָה – שאינם באים ללפת את
102 הפת, ובאו בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה כדי להשביע, כגון דייסא וכרוב ותרדין
103 שנאכלים כדי להשביע ואינם לפת, טְעוּנִים בְּרֵכָה לַפְנֵיהֶם – צריך
104 לברך עליהם ברכה ראשונה קודם אכילתם, מפני שאינם טפלים
105 לפת, ואינם בכלל לחם שיפטרו בברכת המוציא. וְאִין טְעוּנִים בְּרֵכָה
106 לְאַחֲרֵיהֶם – ואין צריך לברך עליהם ברכה אחרונה, מפני שהם מיני
107 מזון, וברכת המזון פוטרת אותם. אך מאכלים שדרכם לבוא לְאַחַר
108 הַסְּעוּדָה כגון פירות, טְעוּנִים בְּרֵכָה בֵּין לַפְנֵיהֶם [–ברכה ראשונה]
109 וּבֵין לְאַחֲרֵיהֶם [–ברכה אחרונה], אפילו אם הביאו אותם בתוך
110 הסעודה, ובלבד שלא הביאו אותם ללפת את הפת. נמצא לפי דברי
111 הרב פפא, שמסקנת ההלכה היא כדעת רב ששת, שתאנים וענבים
112 הבאים בתוך הסעודה, טעונים ברכה בין לפניהם ובין לאחריהם.
113 הגמרא חוזרת לדון בתחילת דברי רב פפא שדברים הבאים מחמת
114 הסעודה בתוך הסעודה, אינם טעונים ברכה כלל, לא לפניהם ולא
115 לאחריהם: שְׂאִלוּ אֵת בֶּן זֹמְאָה, מַפְנֵי מָה אָמְרוּ חַכְמֵי דְּבָרִים
116 הַבָּאִים מִחֻמַּת הַסְּעוּדָה ללפת בהם את הפת, הבאים בְּתוֹךְ

1 שִׁיעוּרִין קְרֻמוּנִים – שיעור הטהרה שלהם הוא בנקב המוציא רימון,
2 ואם ניקב בשיעור זה, הכלי נטהר. אך אם הוא ניקב בשיעור קטן מזה,
3 לא נטהר הכלי, משום שבעלי בתים חסים על כליהם, וכשניקב הכלי
4 בנקב המוציא קטניות, הם משתמשים בו לזיתים, וכשניקב הכלי
5 בנקב המוציא זית, הם משתמשים בו לאגוזים, וכשניקב הכלי בנקב
6 המוציא אגוז, הם משתמשים בו לרמונים. אך כשניקב הכלי בנקב
7 המוציא רימון, הכלי נטהר, מפני שבאופן זה אין עוד שימוש בכלי.
8 אבל כלים של אומן העומדים למכירה, טהורים בנקב כלשהו, מפני
9 שאף בנקב קטן אין האומן יכול למוכרם, ואין שיעורם בנקב המוציא
10 רימון.
11 ומה שנאמר 'אַרְצֵן וְזֵית שְׁמֹן, אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא, פסוק זה
12 בא ללמד, שארץ ישראל היא אֲרֵץ שְׂכָל שִׁיעוּרֵיהָ בְּיָתִים – כל
13 שיעורי התורה שנלמדים מפירות הארץ, שיעורם 'כוזית'. מקשה
14 הגמרא: כֵּל שִׁיעוּרֵיהָ סֻלְקָא דְעֵתֵךְ – האם עולה בדעתך לומר שכל
15 השיעורים שנלמדים מפירות הארץ הם בשיעור 'כוזית', והא אֵיכָא
16 הֶנֶךְ דְאִמְרֵן – הלא יש את אותם שיעורים נוספים שנלמדה הברייתא
17 מפירות הארץ, כגון השיעורים שנלמדו מחטה, משעורה ומגפן.
18 מתרצת הגמרא: אכן לא כל השיעורים הנלמדים מפירות הארץ הם
19 כזית, אֵלֶּא תֵאמַר בביאור דברי רבי יוסי ברבי חנינא, 'אַרְצֵן שְׂרׁוּב
20 שִׁיעוּרֵיהָ בְּיָתִים', אכילת חלב, אכילת דם, אכילת נותר, לאכילת
21 פיגול, שכלם שיעור החיוב הוא בכזית.
22 ומה שנאמר דְּבִשׁ בא ללמד שמי שאוכל שיעור כְּבוֹתְבַת הַנֶּחֱסָה –
23 כתמרה גדולה בַּיּוֹם הַכְּפוּרִים, חייב כרת. ונלמד שיעור זה ממה
24 שאמרה התורה 'דבש', וכל 'דבש' האמור בתורה הוא דבש תמרים.
25 שואלת הגמרא: וְאִיֵּךְ – ורבי יצחק שחולק על רב חנן (לעיל ע"ז)
26 דורש את הפסוק לענין קדימה בברכות, מנין הוא לומד שיעורים
27 אלו. משיבה הגמרא בתמיה: הֵינִי שִׁיעוּרִין בְּהֵיִיא מִי בְּיָתִים – וכי
28 שיעורים אלו שאמר רב חנן כתובים בתורה בפירוש. הלא השיעורים
29 אינם מפורשים בתורה, ואם כך גם על רב חנן יש להקשות מנין הוא
30 למד שיעורים אלו. אֵלֶּא וְדֵאֵי, שלכל הדעות השיעורים אינם אלא
31 מְדֻרְבָּנִין, וְקֵרָא – והפסוק שנאמר בו 'ארץ חִטָּה' וגו' אינו מלמד את
32 השיעורים אלא הוא אֲכַמְבָּתָא בְּעֻלְמָא.
33 בגמרא לעיל (ע"ז) נחלקו האמוראים בדרשת הפסוק 'ארץ חטה
34 ושעורה וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש', ולפי אחת הדעות,
35 המינים כתובים בפסוק לפי סדר חשיבותם, ולכן כשיש לפניו כמה
36 מינים, עליו להקדים את הברכה על המין שקודם בפסוק, שהוא המין
37 החשוב. הגמרא מביאה מעשה שבבאר דין זה: רַב הַסְּדָא וְרַב
38 הַמְּנוּנָא הָיוּ יֹתְבֵי בְּסַעוּדָתָא – היו יושבים בסעודה, אִיתֵינוּ לְקַמְיָהוּ
39 תַמְרֵי וְרֻמוּנֵי – והביאו לפניהם תמרים ורימונים, שְׁקַל – לקח רב
40 הַמְּנוּנָא מהפירות, בְּרִיד אַתְמַרֵי בְּרִישָׁא – ובירך תחילה על
41 התמרים, ובברכה זו פטר את הרימונים. אָמַר לֵיהּ [–שאל] רַב
42 הַסְּדָא, לֹא כְּבִירָא לֵיהּ מַר לְהָא אָמַר – האם אינך סובר כפי הדין
43 שאמר רב יוסף, וְאִיתֵימָא – ויש אומרים שאמר זאת רבי יצחק, כֵּל
44 הַמוֹקְדִים בְּפִסּוּקִין זֶה קוֹדֵם לְבְּרֵכָה'. ולפי דבריהם, היה לך להקדים
45 את הרימונים לפני התמרים, שכן בפסוק נאמר, 'וגפן ותאנה ורימון
46 ארץ זית שמן ודבש', הרי שהרימון החזר לפני הדבש שהוא התמר.
47 אָמַר לֵיהּ – השיב לו רב המנונא, גם אני סובר כמותם, שהפסוק
48 הקדים תחילה את המין המשובת, ויש להקדים אותו בברכה. אך
49 בפסוק כתובה תיבת 'ארץ' פעמיים. בתחילה כתוב 'ארץ חטה
50 ושעורה וגפן ותאנה ורימון', ושוב מסיים הפסוק 'ארץ זית שמן
51 ודבש'. ותיבת 'ארץ' השניה הפסיקה את סדר החשיבות, וחזרו
52 הזיתים והתמרים שנכתבו מן התיבת 'ארץ' האחרונה, להיות
53 חשובים יותר מהתאנים והרימונים שנכתבו ברוק יותר מתיבת 'ארץ'
54 הראשונה. ולכן הקדמתי את התמרים לפני הרימונים, מפני שזֶה שֵׁנִי
55 לְאַרְצֵן – התמרים הם המין השני המוזכר אחרי הארץ האחרונה, וְזֶה
56 חֲמִישֵׁי לְאַרְצֵן – ואילו הרימונים הם המין החמישי המוזכר אחרי
57 הארץ הראשונה. קיבל רב חסדא את דבריו של רב המנונא וְאָמַר
58 לֵיהּ לרב המנונא, מָאן הָיִיב לָךְ – מי יתן לני, כלומר הלאוי שהיו לי

קלג

המשך ביאור למס' ברכות ליום שלישי עמ' ב

1	הַסְּעוּדָה, אֵינָם טְעוּנִים בְּרָכָה, לֹא לְפָנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם'. כלומר,
2	מדוע דברים אלו פטורים מברכה. אָמַר לָהֶם – השיב להם בן זומא,
3	הוֹאִיל וּפֶת פּוּטְרָתָן – מפני שהם טפלים לפת והפת פוטרת אותם
4	מברכה. חזרו ושאלו את בן זומא, אִי הֶכִי – אם כן, שהפת פוטרת את
5	שאר המאכלים שבסעודה הנאכלים עמה, השורה פתו בַּיּוֹן, נְפִי
6	נְפִטְרִיהָ פֶת – יפטור הפת את היין מברכה. השיב להם בן זומא,
7	שְׂאֵנִי יַיִן – שונה דין יין משאר המאכלים שאין הפת פוטרם מברכה,
8	משום